

Потпуковник БОГДАН БАСАРИЋ

ТЕХНИКА РУКОВОЂЕЊА КОМАНДНО-ШТАБНОМ РАТНОМ ИГРОМ НА ЗЕМЉИШТУ

И поред богатог искуства са многобројних ратних игара у периоду од 1945 године до данас, техника руковођења ратним играма код нас још увек није најбоље постављена. Успешно и планско извођење ратних игара, нарочито када се изводе на земљишту, најчешће ометају недостаци у механизму за руковођење, због тога што се овоме питању у припремном периоду не посвећује довољно пажње. Има се утисак да се механизам за руковођење сматра као нешто од мање важности, нешто што се може решити организацијом везе, којој се поставља захтев да материјално обезбеди посебне везе за руковођење игром. Осим тога, сматра се да је помоћнику руководиоца ратне игре за службу везе довољно ако познаје организацију руководства и посредника, па да може правилно развити мрежу веза. О техници руковођења ништа се не говори. У току извођења ратне игре, нарочито у динамици, врло често се уочавају разне тешкоће у руковођењу, а у току анализе недостаци организације руковођења и слабости механизма за руковођење пребацују се на службу веза. У служби везе има не само организационских и техничких недостатака, већ и оних који настају због слабог рада јединице за везу. Међутим, ти недостаци нису тако битни; они се у току рада могу откривати и отклањати, јер ће увек бити, мање или више, зависни од умешности старешина и оспособљености јединица за везу.

Полазећи од закључка да се проблем технике руковођења ратним играма не јавља првенствено због слабости службе веза; него због тога што се овом питању у припремном периоду не посвећује довољно пажње, задржаћемо се кратко на анализи досадашњег рада и изнети мишљење како би ова питања требало решавати. Обухватићемо само двостепене, једностране и двостране командно-штабне игре, јер је организација руковођења у овим врстама вежби сложенија, интересантнија, а и чешће се примењује.

Проблем руковођења

У досадашњој пракси, у једностраним, двостепеним ратним играма, руковођење је организовано на тај начин, да је руководство игре примало на себе, поред обавеза општег руковођења, и улогу посредника код више играјуће команде. Руководство је, углавном, имало следеће задатке: да руководи игром у целини; да прати рад више команде која учествује у игри;

да развије рад у улози претпостављене команде; да маркира рад суседа и родова војске, који у склопу замишљене операције подржавају дејство играјуће јединице; да маркира рад штабова који се у игри само претпостављају; да маркира рад и даје податке о раду непријатеља (извиђачка авијација, органи земаљског извиђања, агентурна служба, служба ВООВ); да планира рад и дејство непријатеља у целини и да посредницима код нижих играјућих команди даје опште смернице непријатељских дејстава.

Посредници код нижих играјућих команди, поред праћења рада команде, развијали су рад потчињених штабова и јединица, као и суседа (који се на игри само претпостављају) и давали оне податке о дејству непријатеља, које би давали органи извиђања дотичне јединице или би били осматрени са осматрачница, док су основу за дејство непријатеља примали од руководства.

На неким вежбама руководство је вршило своје основне дужности, с тим, што су одређивани посредници код свих играјућих команди. Међутим, већином се сматрало да је то сувишно, зато што захтева већи број официра и што је руководство могло да обавља све послове.

Први начин организације могао је да задовољи када се ратна игра развијала и усмеравала по раније припремљеном плану дејства сопствених и непријатељских снага (по школском решењу), како се код нас раније радило. Али, када се прешло на нови систем рада у извођењу ратних игара, тј. када учесници развијају рад по својим слободним одлукама; када се одбацио метод „наметања“ школског решења да би се вежба могла развијати по утврђеном плану динамике; када посредници и руководство немају круто постављен план дејства, него само основни циљ; када се рад непријатеља поставља као противдејство на основу рада играјуће стране, а не припрема се раније, онда је неопходно извршити измене и у организацији руковођења игром. По нашем мишљењу, нужно је да се улога руководства издвоји и да се код сваке играјуће команде одреди посебан посреднички апарат. Поред општих дужности руководство би требало да развија дејства више јединице у целини, да руководи дејствима играјуће команде у улози претпостављене команде, као и да планира дејства непријатеља у духу одлука и одговарајућих дејстава играјуће јединице. Процес рада руководства и посредника одвијао би се овим редом (шема 1):

— руководство би достављало посредничком апарату код више играјуће команде одлуку претпостављене команде, затим податке о дејству осталих јединица у зони операције, као и о дејству непријатеља пред фронтом целе јединице (само оне податке који се добијају преко органа претпостављене команде);

— руководство би достављало посредницима код нижих играјућих команди податке о успеху дејства сопствене јединице и непосредно садејствујућих, као и о непријатељском дејству (као последица дејства сопствене јединице);

— посреднички апарат код више команде разрађивао би у детаље податке примљене од руководства и у улози претпостављене команде, суседа, садејствујућих родова и органа извиђања саопштавао би их играјућој команди преко појединих служби, управа родова и органа штаба;

— посреднички апарат код нижих играјућих команди детаљније би разрађивао дејство и успех непријатеља, као и одлуке и дејство нижих јединица, а податке осматрања непријатељског дејства, извештаје и одлуке потчињених јединица достављао би преко појединих служби и органа штаба.

За примену овог метода руковођења, поред посредника код сваке играјуће команде треба оформити довољно јак и способан апарат за руковођење овако сложенем вежбом. При томе треба правилно решити однос руководства према посредницима код нижих команди, јер од тога у многоме зависи динамичност и реалност вежбе.

Тек онда кад се правилно схвате организација руководства и потребе руковођења, могу се поставити одређени задаци служби веза, која треба да непосредно (средствима везе) омогући само руковођење. У том циљу служба веза треба да обезбеди непосредну везу руководства игре са посредницима код свих команди које у игри учествују, како у току припреме, тако и у извођењу операције (боја), као и са КМ и КО на целој дубини планиране вежбе и да обезбеди, кад год је то могуће, непосредну везу посредника код више команде са посредницима код нижих команди (у противном ова се веза мора одржавати преко борбених веза). При томе је нарочито важно да се обезбеди сигурна веза између руководства и посредника код нижих команди и са довољном пропустљивошћу саобраћаја, јер је овде саобраћај најгушћи.

*

Код двостране, двостепене командно-штабне ратне игре проблем руковођења је знатно сложенији, јер је потребно усклађивати рад обостраних играјућих страна. У пракси се за руковођење редовно формира посебно руководство за обједињавање рада играјућих страна, а свака команда која учествује у игри има свој посреднички апарат. У оваквим вежбама рад обе стране усмерава се према раније утврђеном карактеру дејства (школско решење), те се и рад руководства подешава према раније утврђеном плану. Рад руководства се своди, углавном, на улогу претпостављене команде за обе стране, а рад посредника на усмеравање рада учесника сагласно утврђеном плану дејства. Надлежност руковођења развија се по вертикалној линији, тј. од руководства до посредника страна, а од ових ка посредницима код нижих команди.

Када се прешло на метод да се и двострана ратна игра развија по слободној одлуци играјућих команди, онда се показало да се и механизам руковођења мора изменити. У том смислу на једној овогодишњој вежби уочена је не само потреба за применом новог метода руковођења, већ и неопходност да се стечена искуства анализирају и створи солиднији механизам за руковођење овим вежбама, тим пре што су вежбе овакве врсте најкорисније и најближе стварности од свих штабних игара и што су најсложеније по организацији руковођења. По нашем мишљењу, које се заснива на искуствима са поменуте вежбе, процес руковођења двостраном, двостепеном ратном игром требало би да се одвија на следећи начин:

1) У припремном периоду руководство игре, у улози претпостављене команде, даје задатке командантима страна. Процес саопштавања одлука

потчињенима врши се код обе стране нормално. Одлуке свих команди у оквиру обеју страна достављају посредници руководству ратне игре.

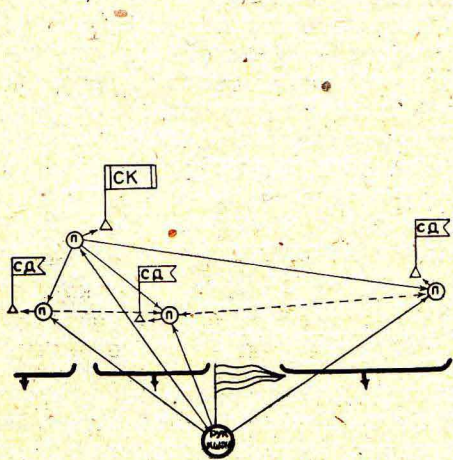
2) Руководство проучава све те одлуке, саставља план тока операције (сагласно одлукама) за прву фазу боја, наиме, даје резултате и дејства обеју страна и саопштава их посредницима код нижих команди.

3) Посредници код нижих команди детаљно сумирају резултате и дејства својих јединица и, у улози потчињених и садејствујућих јединица, као и органа за извиђање, и на основу података личног осматрања, дају податке на КО и КМ јединице.

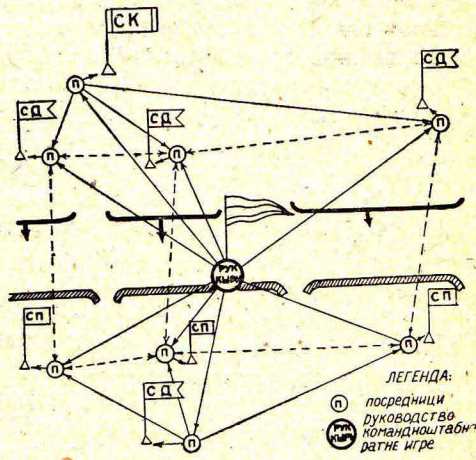
4) Ниже команде доносе одлуке у новој ситуацији и саопштавају их претпостављеној команди, а ова опет своје саопштава руководству. Посредници код нижих команди достављају одлуке својих команди непосредно руководству.

Даљи процес развијао би се онако како је показано у тач. 2, 3 и 4.

Као што се види, рад руководства је врло сложен, тако да је потребан солидан и довољно јак апарат за обезбеђење успешног и динамичног раз-

Шема 1 — Организација руковођења једностраном, двостепеном КШРИ

Шема 2 — Организација руковођења двостраном, двостепеном КШРИ

воја вежбе. Однос руководства и посредника код нижих команди у двостраној вежби треба још чвршће обезбедити, него код једностраних.

Осим тога, постоји још један проблем. Наиме, осећа се потреба да се обезбеди непосредна сарадња посредника нижих инстанција једне и друге стране. Ако би се обезбедила њихова међусобна веза, они би могли, осматрајући земљиште на коме дејствују њихове јединице, конкретније и реалније да утичу на ток вежбе и борбених дејстава и да та дејства саглашавају по времену, месту и циљу, те би се, по нашем мишљењу, рад одвијао природније, повезаније и без скокова (види шему 2).

Ако би се усвојио овакав систем руковођења, онда би служба веза имала задатак да обезбеди непосредну везу руководства игре са посредницима страна, као и са свима посредницима код нижих инстанција, и да, по мо-

ЛЕГЕНДА:
 п посредници
 КСК командно-штабна
 ратне игре

гућству, обезбеди непосредну везу посредника страна са својим посредницима код нижих инстанција (у недостатку средстава ова се веза може одржавати преко осе везе руководства или преко борбених веза) и непосредну везу посредника код нижих инстанција једне стране, са одговарајућим посредницима друге стране.

При томе нарочито сигурну везу треба обезбедити на осе везе руководства и са посредницима нижих инстанција код обе стране, јер та веза мора поуздано и непрекидно функционисати.

Проблем веза за обезбеђење руковођења

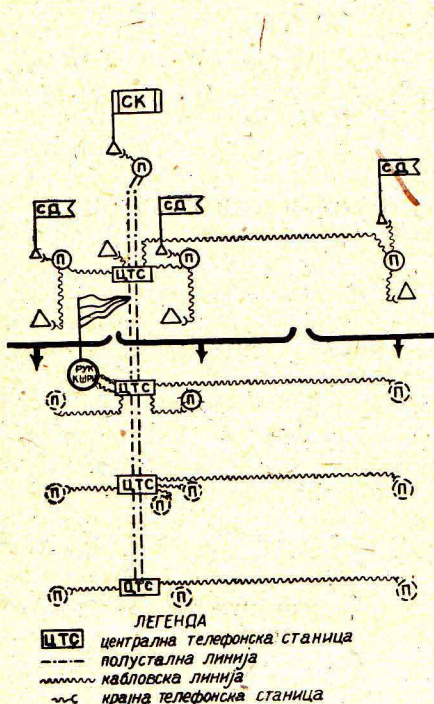
Да би се задовољили сви захтеви који се постављају служби веза за обезбеђење руковођења игром, неопходне су знатне снаге и средства везе. Због тога није оправдано гледиште оних који сматрају да нису потребне неке посебне везе и да се све то може остварити преко борбених веза. Ако се има у виду да се на оваквим вежбама, где у раду учествује само ограничен број командних инстанција без учешћа јединица, развија само најнужнија мрежа борбених веза, тако да посреднички апарат игра све остале инстанције и улоге, онда је јасно да руководство и посреднички апарат не може да задовољи ни најнужније потребе преко борбених веза. С друге стране, искуство са многобројних вежби је показало да су изнети захтеви потпуно реални, и да се игра без сигурних и посебних веза за руковођење не може успешно и плански да развија. Према томе, ако се призна важност и корисност игре и оправдани захтеви службе веза, онда се морају усвојити и захтеви за организовање посебних веза за руковођење.

И наше искуство и искуство других армија показало је да је жична веза основно средство за везу руководства и посредника. То је разумљиво из простог разлога што овај апарат, због суштине свог рада, густине саобраћаја и тешкоћа у вођењу конспиративног рада, може да води отворене разговоре само ако има своје посебне везе. Међутим, на последњим вежбама осећала се тенденција све чешћег коришћења радиовеза, због извесних њихових предности, занемарујући при томе њихову озбиљну ману — могућност прислушкивања, не само од стране непријатеља, већ и од стране учесника вежбе. Пошто је штета од таквог рада потпуно очигледна, неопходно је да се увођење радиовеза у овом смислу ограничи у највећој мери. Она би се једино могла применити за међусобно споразумевање посредника код нижих инстанција обе стране и то само применом УКТ радиостаница, које имају мали домет и које не примењују учествујуће команде у игри.

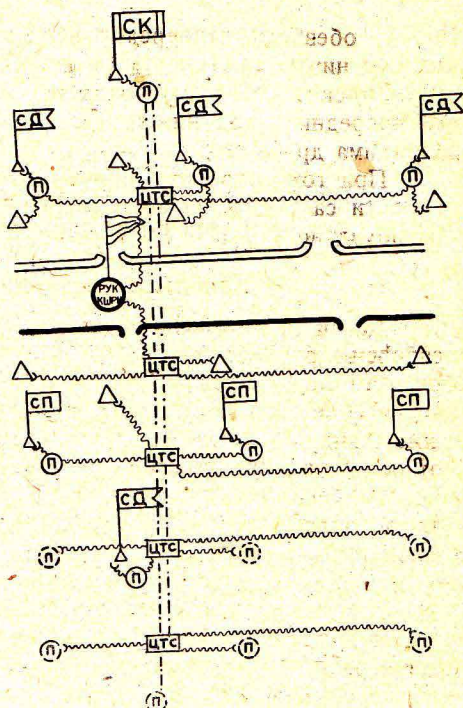
Не улазећи у разматрање система веза руководства и посредника, јер је то посебно питање, изнећемо само пример организације жичних веза у једностраној и двостраној командно-штабној ратној игри. На шемама 3 и 4 показали смо како би, по нашем мишљењу, требало организовати жичне везе руководства и посредника, а које би задовољиле постављене захтеве. При оваквој организацији није потребна радиовеза, или се може организовати само као резервни канал за случај отказивања жичне везе.

Обука руководства и посредничког апарата

Да би се успешно руководило игром потребно је да се у периоду припреме, поред осталог, сви органи руководства и посредничких апарата де-

Шема 3 — Организација жичних веза руководства и посредника на једностраној, двостепеној КШРИ

Шема 4 — Организација жичних веза руководства и посредника на двостраној, двостепеној КШРИ

таљно упознају са техником руковођења, јер без њихове солидне припреме нема успешног руковођења, чак ни онда када је изведена најбоља организација веза и припрема по осталим питањима. Међутим, скоро на свим вежбама посредници уопште не познају организацију веза, начин одржавања везе, надимке и конспиративне називе, коришћење кода, разговорних таблица, па чак ни технику руковођења. Па и уколико их знају, њихов рад се одвија споро, неумешно и са много нервозе. Зато је неопходно да се руководство и посредници на шемама упознају са организацијом и техником руковођења, затим са организацијом веза — шемом организације — и начином добијања појединих веза; да се напамет науче надимци и конспиративни називи телефонских централа и станица и руководиоца са којима ће сваки појединац у току рада бити у вези; да се спроводе вежбе у коришћењу кода, кодиране карте и разговорне таблице и да се са руководством и посредницима проиграју поједина питања динамике на развијеној мрежи веза.

Пошто се овим питањима не посвећује увек довољно пажње, сматрајући их као мање важне, дешава се да она у току динамике укоче читав рад, тако да све касније мере по питању обезбеђења веза нису у стању да отклоне организационе слабости. Због тога смо покушали да у овоме чланку, у најкраћим цртама, изнесемо неке на око ситне, али веома важне проблеме технике руковођења ратним играма са циљем да им се убудуће поклони више пажње како би и њихов успех био још већи.